

Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2017 och plan 2018-2019

Ärendet

I budget för 2017 och plan 2018-2019 är nämndernas kostnader uppräknade utifrån volymförändringar och justering för löner och priser. Bokslut 2015, den ekonomiska prognosen innevarande år samt dialoger med förvaltningarna utgör utgångspunkter för att bedöma ramtilldelningen.

Beräknade skatteintäkter baseras på senaste prognosen februari 2016 från Sveriges kommuner och landsting (SKL). I beräkningarna har hänsyn tagits till nya förändringar i utjämningsystemet vilket för Danderyds kommun innebär minskade intäkter om 16 mnkr 2017; 24 mnkr 2018 samt dryga 30 mnkr 2019.

Utifrån prognostiserade skatteintäkter, ramtilldelning och finansnetto beräknas de årliga resultaten kommande budgetperiod till 2017: 2,9 mnkr och 2018: 1,1 mnkr.

Kommunstyrelsen fastställer preliminära budgetramar i beslut om budgetdirektiv för nästkommande budget- och planperiod. Samtliga förvaltningar har lämnat synpunkter på hur fullmäktiges preliminära ramar från november 2015 överensstämmer med den utveckling verksamheterna står inför kommande budgetperiod.

Nämnderna har uppdraget att utifrån de övergripande målen formulera och till kommunfullmäktige föreslå ett begränsat antal inriktningsmål för sina olika verksamhetsområden. Målen ska ange hur respektive verksamhet arbetar för att förverkliga de övergripande målen. Inriktningsmålen fastställs av fullmäktige. Nämnderna skall vidare ta fram ett antal resultatmål som konkretiserar hur nämndens verksamheter bidrar till uppfyllelse av inriktningsmålen.

Av nämndernas budgetförslag ska framgå vilka resultatmål inklusive målnivåer som är kopplade till respektive inriktningsmål. I budgetförslaget ska nämnderna bedöma och kommentera måluppfyllelsen för inriktningsmålen avseende ambitioner för 2017 och 2018-2019. Av budgetförslaget ska även framgå vilka åtgärder som planeras för att förbättra måluppfyllelsen.

Respektive nämnd ansvarar för att budgeterade målnivåer bedöms vara möjliga att nå med de resurser som nämnden har till sitt förfogande. Socialnämnden och utbildningsnämnden ska i budgetförslaget redovisa på vilket sätt målnivåerna kommuniceras till berörda.

Planeringsmodellen innebär att kommunstyrelsen fastställer en preliminär ram för respektive nämnds nettokostnader. Nämnderna skall utifrån den aktuella ramen utarbeta en budget som innebär förslag till förändringar och prioriteringar för att uppnå fastställda inriktnings- och resultatmål. Respektive nämnd ansvarar för att budgeterade målnivåer bedöms vara möjliga att nå med de resurser som nämnden har till sitt förfogande.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen fastställer planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2017 samt mål och direktiv för budgetarbetet.

Bakgrund

Budgetprocessen i kommunen påbörjas under första kvartalet året före budgetåret. Nämndernas verksamhetsberättelser i årsredovisningen är en av de viktigaste ingående parametrarna i budgetarbetet. Bokslutet visar om verksamheterna klarat sitt uppdrag inom ramen för tilldelad budget, om inte görs en analys av eventuellt över- eller underskott. Verksamhetsberättelsen innehåller även ett avsnitt om utmaningar för framtiden.

Analysen av föregående års bokslut är därför en viktig del i arbetet för att underlätta möjligheten att resursfördelningen i budget till olika verksamhetsområden bättre svarar mot framtida behov.

Danderyds kommun följer strikt kommunallagens krav på ettårig budget och plan för två år. Fokus på år ett är ett måste då förutsättningarna snabbt kan ändras. Det krävs en flexibilitet hos verksamheterna att snabbt kunna anpassa sig och ställa om. Förändringar kan komma dels på intäktssidan i form av förändrade skatteintäkter, ökat/minskat antal barn, elever eller brukare, dels på kostnadssidan genom oförutsedda händelser.

Inför kommunstyrelsens angivande av ramar för budget 2017 och planperioden 2018-2019 görs en bedömning om de av kommunfullmäktige beslutade ramarna kopplar till ambitionsnivåerna i inriktningsmålen. Detta innebär att ramarna för olika verksamheter både kan öka eller minska beroende på förändrade omständigheter. Utgångsläget är att nämndernas budgetutrymme är begränsat. Om ett överskridande måste ske ska det särskilt motiveras.

Planeringsförutsättningar för budget 2017, med plan 2018-2019

Den ekonomiska utvecklingen i riket

Danderyds kommun är, liksom övriga kommuner, beroende av den nationella och globala konjunkturen. Den påverkar skatteunderlaget, lönebildningen, inflationen och arbetsmarknaden som i sin tur påverkar kommunens intäkter och kostnader.

Sveriges kommuner och landsting SKL har i sin februariprognos 2016 gjort följande bedömning av nyckeltalen i svensk ekonomi framöver.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin. Procentuell förändring

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP*	3,6	3,8	3,3	2,4	1,6
Sysselsättning, timmar*	1,0	2,0	2,1	1,2	0,3
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,5	6,7
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	3,2	3,4	3,6	3,7
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	3,2	3,4	3,6	3,7
Konsumentpris, KPIX	0,4	1,0	1,7	2,1	1,9
Konsumentpris, KPI	0,0	0,9	2,0	3,4	3,5
Realt skatteunderlag	2,2	2,8	2,4	1,5	1,1
Befolkning	1,1	1,5	1,9	2,2	2,3

*Kalenderkorrigerad utveckling. **Korrigerat för regeländringar.

Källa: Cirkulär 16:7, Sveriges Kommuner och Landsting.

Den svenska ekonomin växer för närvarande i snabb takt. I fjol beräknas BNP ha ökat med närmare 4 procent och i år förutses tillväxten bli lika hög, för att sedan avta. Snabbt växande investeringar och kraftigt ökad offentlig konsumtion är två faktorer som driver på de höga tillväxttalen. Inte minst kommunernas kostnader beräknas i år växa snabbt till följd av det stora flyktningmottagandet. Den starka tillväxten i den svenska ekonomin för med sig att sysselsättningen och skatteunderlaget växer snabbt. I reala termer växer skatteunderlaget markant i år och är den största ökningen på mycket länge. Samtidigt beräknas kommunsektorns kostnader öka med närmare det dubbla.

I år bedöms hushållens konsumtionsutgifter växa i ungefär samma takt som under 2015. Tillväxten i investeringarna antas mattas något, men uppvisar ändå fortsatt höga tal. Mest anmärkningsvärt för i år är den offentliga konsumtionens mycket starka tillväxt. Sammantaget beräknas ökningen i år uppgå till drygt 5 procent vilket är den starkaste tillväxten sedan år 1970. Särskilt stark beräknas ökningen bli i kommunerna.

Sysselsättningen ökar med 2,1 procent 2017. Därefter sjunker ökningstakten igen, då med 1,2 procent respektive 0,3 procent. Timlönerna bedöms fortsätta att öka med drygt 3,4 procent under hela budgetperioden 2017-2019.

Inflationen mätt som KPIX (det vill säga KPI exklusive hushållens räntekostnader) har varit mycket låg, strax över noll procent fram t.o.m. 2015 för att 2016 och framåt även den stiga.

Den låga inflationen begränsar skatteunderlagets tillväxt. I reala termer, dvs. efter avdrag för pris- och löneökningar, är däremot skatteunderlagets tillväxt fortsatt stark. Tillväxten beräknas till 2,8 procent i år. Det är en bra bit över den trendmässiga tillväxten på drygt en procent. Nästa år beräknas skatteunderlagets reala tillväxt uppgå till 2,4 procent.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014-2019
SKL, feb	3,2	4,9	5,6	5,6	5,2	4,4	32,5
ESV, dec	3,2	5,2	5,2	4,6	4,2	3,8	29,2
SKL, dec/okt ¹	3,2	4,9	5,4	4,4	4,6	4,3	30,0
Regeringen, sep	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9	30,3

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, SKL.

Jämfört med SKL:s decemberprognos avseende skatteunderlagets tillväxt bedöms 2017 bli betydligt bättre, från 4,4 procent till 5,6 procent. Prognosen för 2017 och 2018 visar på samma tendens med en tydlig uppgång i skatteunderlaget.

I regeringens vårproposition har BNP tillväxten skrivits upp till 5,7 procent 2017 medan övriga poster i stort sett är oförändrade. Skatteunderlaget bedöms av regeringen till, i genomsnitt för perioden 2014-2019, 31,7 procent, att jämföra med 32,5 procent enligt SKL:s februariprognos.

Skatteintäkterna i Danderyds kommun

Danderyds kommuns beräknade skatteintäkter i budget 2016 och plan för 2017 – 2018, som beslutades av kommunfullmäktige i november 2015, har utgått från den prognos vilken Sveriges kommuner och landsting (SKL) lade i augusti 2015. Den senaste prognosen från SKL presenterades i februari 2016. Däremellan har SKL kommit med ytterligare tre prognoser. För kommunen har skatteprognoserna mellan augusti 2015 och februari 2016 inneburit att skatteintäkterna ökar med cirka 11 mnkr för 2017 och cirka 12 mnkr för 2018.

Vårpropositionen samt 10 miljarder till välfärden

Regeringen har informerat, vid sidan av vårpropositionen, att en satsning om 10 miljarder kommer till kommuner och landsting från år 2017. Medel till kommunsektorn kommer dels att fördelas på samma sätt som via det kommunalekonomiska utjämningsystemet det vill säga i kronor per invånare, dels med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande

¹ Prognosen för 2016-2019 är från SKLs ekonomirapport, som publicerades i oktober.

och nyanlända. För Danderyds del innebär det preliminärt att kommunen får 9,9 mnkr utifrån den föreslagna beräkningen.

Av tillskottet som fördelas per invånare erhåller kommunerna 70 procent och landstingen 30 procent. Av det tillskott som fördelas med hänsyn till antal asylsökande och nyanlända får kommunerna 80 procent och landstingen 20 procent. Beräkningen är preliminär och kommer att uppdateras inför den slutliga fördelningen inför 2017.

Den ekonomiska vårpropositionen presenterad i april 2016 syftar till att ange regeringens politiska inriktning på medellång och lång sikt. Normalt presenteras inga nya reformer utan det sker i samband med budgetpropositionen på hösten. Vårpropositionen innehåller undantag från detta avseende följande större satsningar:

- Det införs ett nytt statsbidrag på 100 mnkr för stöd till skollokaler i kommuner som har tagit emot ett stort antal eller en stor andel nyanlända elever. För Danderyd innebär statsbidraget inget direkt tillskott.
- Ett engångsbidrag om 500 mnkr avsattes för att rusta upp utemiljön för förskolor, fritidshem, skolor mm. Detta anslag senareläggs och sprids ut på åren 2017 med 150 mnkr och 350 mnkr år 2018.
- Anslaget för ersättningar för enskilda kostnader för nyanlända ökas med 80 mnkr till 140 mnkr.
- Regeringen avsätter 40 mnkr för SFI (svenska för invandrare) och svenska som andra språk.

Ekonomiska förutsättningar**Bokslut 2015**

Kommunens resultat 2015 uppgick till 37,6 mnkr och resultatet avstämt mot balanskravet blev 29,4 mnkr.

Nämnderna redovisade ett resultat som var 17,8 mnkr bättre än budget, vilket motsvarar 1 procent av den totala budgetramen 1 629,8 mnkr. Därmed hölls sig nämnderna inom tilldelade ramar. Alla nämnder utom två redovisade överskott mot budget. Produktionsstyrelsens resultat blev däremot negativt, -5,6 mnkr i avvikelse mot budget.

Investeringarna nådde inte upp till budgeterade nivåer, trots att ett antal större investeringsprojekt genomfördes under året. Avvikelsen blev 71,3 mnkr, varav merparten, 56,9 mnkr är ombudgeterade till 2016.

Tabell 5. Resultaträkning 2015

(mnkr)	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Kommunstyrelsen	-82,3	-77,2	5,1
Revision	-1,0	-1,1	-0,1
Överförmyndarnämnden	-2,8	-2,9	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-5,9	-5,6	0,3
Byggnadsnämnden	-10,6	-9,2	1,4
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-86,3	-85,2	1,1
Fastighetsnämnden	-11,6	-1,5	10,1
Kultur- och fritidsnämnden	-85,7	-81,6	4,1
Utbildningsnämnden	-791,6	-802,2	-10,6
Socialnämnden	-569,7	-563,4	6,4
Nämndernas nettokostnader inkl. avskrivningar	-1 647,6	-1 629,7	17,8
Avgår internränta	53,0	32,6	-21,6
Nämndernas nettokostnader	-1 594,6	-1 597,1	-3,8
Pensioner, PO-diff m.m.	-30,0	-53,3	-23,3
Semesterlöneskuld inkl. PO	0,0	-3,1	-3,1
Realisationsvinster, exploatering	104,0	101,0	-3,0
- Mörby centrum*	94,8	0,0	-94,8
Försäljning av anläggningstillgångar	5,0	7,6	2,6
Övriga intäkter **	0,0	9,0	9,0
Produktionens resultat	-2,8	-8,4	-5,6
Verksamhetens nettokostnad	-1 423,6	-1 544,3	-121,9
Skatteintäkter, utjämn & statsbidrag	1 587,9	1 575,9	-12,0
Extern medelsförvaltning	0,0	3,3	3,3
Finansnetto	-15,1	2,6	17,7
Resultat	149,2	37,6	-112,9

* Försäljning förskjutet till 2016

**Återbetalning AFA premie 2004

Kommunen bedöms ha uppnått målet om god ekonomisk hushållning 2015. Bedömningen baseras på nämndernas måluppfyllelse för sina respektive inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet, kommunens ekonomiska resultat jämfört med mål, samt på olika nationella jämförelser. Jämförelser med andra kommuner ingår i bedömningen för att komplettera övriga områden där måluppfyllelse bedöms mot kommunens egna ambitionsnivåer. I bedömningen har också vägts in kommunens skattesats samt uppnådda resultat för de finansiella målen.

Reviderad budget 2016

Tabell 6. Reviderad resultatbudget 2016

(mnkr)	KF Budget 2016	Reviderad budget 2016	Avvikelse mot budget KF
Kommunstyrelsen	-97,2	-96,7	0,5
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,0	-1,0	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,1	-3,2	-0,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-7,7	-8,0	-0,3
Byggnadsnämnden	-11,6	-11,5	0,1
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-88,4	-89,0	-0,6
Fastighetsnämnden	-3,9	-4,2	-0,3
Kultur- och fritidsnämnden	-87,8	-88,5	-0,8
Utbildningsnämnden	-821,1	-827,0	-5,9
Socialnämnden	-576,7	-576,7	0,0
Summa	-1 698,4	-1 705,8	-7,4
Avgår internränta	58,0	58,0	0,0
Nämndernas nettokostnader	-1 640,4	-1 647,8	-7,4
Pensioner, PO-diff m.m.	-40,9	-40,9	0,0
Realisationsvinster, exploatering	60,0	60,0	0,0
- Mörby centrum	94,8	94,8	0,0
Försäljning av anläggningstillgångar	5,0	5,0	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 521,5	-1 528,9	-7,4
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 644,0	1 631,9	-12,1
Nytt utjämningsförslag	-8,0	0,0	8,0
Extern medelsförvaltning	0,0	0,0	0,0
Finansnetto	-13,2	-8,1	5,1
Årets resultat	101,3	94,9	-6,4
Balanskravskorrigerering	-5,0	-5,0	0,0
Resultat enligt balanskravet	96,3	89,9	-6,4

Reviderad budget 2016 innebär ett resultat om 94,9 mnkr. Med hänsyn till balanskravet uppgår resultatet till 89,9 mnkr.

I prognos från Sveriges kommuner och landsting (SKL) 22 december 2015, uppgår skatteintäkter och utjämning till 1 631,9 mnkr, inkl. Det innebär en sänkning med 12,1 mnkr jämfört med tidigare prognos. I kommunfullmäktiges budget avsattes 8 mnkr för tillkommande kostnader inom utjämningsystemet. Det innebär sammanlagt en negativ differens om 4,1 mnkr.

Revideringen innebär att nämnderna tillsammans tilldelas ytterligare 7,4 mnkr. Utbildningsnämnden får 5,9 mnkr i tilläggsanslag, där 3,5 mnkr härleds till volymer, 2,3 mnkr avser ökat anslag med koppling till flyktingverksamheten samt 0,1 mnkr i stärkt skolpeng.

Under centrala poster i budget föreslår kommunledningskontoret att finansnettot revideras ned med 5,1 mnkr. Anledningen är ett lägre utfall för de finansiella kostnaderna än beräknat under 2015, samtidigt som nämndernas ombudgetering av investeringar från 2015 blev lägre än i tidigare beräkningar.

Planeringen måste även för 2017 och perioden 2018-2019 ske utifrån förutsättningar som medger ett begränsat utrymme till verksamhets- och kostnadsökningar. Detta innebär att nämnderna ansvarar för att vid behov omprioritera inom respektive ram. Eventuella verksamhetsförändringar som medför utökade resurser kommer troligtvis att ställa krav på rationaliseringar och minskade resurser i annan verksamhet.

Långsiktig ekonomisk analys

Den redan planerade utbyggnaden av antalet bostäder i kommunen kommer innebära ett ökat kostnadstryck redan från år 2020. En växande befolkning ställer krav på utbyggnad av äldreboenden, förskolor och skolor, fritids- och idrottsanläggningar samt i infrastruktur. Därutöver finns en långsiktig ekonomisk analys framtagen med utgångspunkt av kommunens stadsutvecklingsprojekt tunnelförläggning av E 18. Analysen ska utgöra en grund för framtida ställningstagande av projektet. Tre scenarior och ett nollalternativ avseende tunnelförläggning är framtagna. Kommande beslut om inriktning för E-18 projektet kommer att ligga till grund för antaganden om ökat bostadsbyggande och med det en växande befolkning. Analysen sträcker sig fram till 2035 med sikte på år 2050. De mer omfattande ekonomiska konsekvenserna kommer utfalla först senare under perioden. I första hand sker utbyggnaden inom ramen för exploateringsprojektet.

Gemensamma utgångspunkter i budget 2017

Följande gemensamma antaganden gäller för arbetet med budget 2017. Planen för 2018 och 2019 ska beräknas i 2017 års priser så att enbart volym- och verksamhetsförändringar påverkar respektive nämnd.

Antaganden

Prisökningar	2,0 %
Interna kostnader KLK	Se nedan
Löneökningar	2,0 %
PO-pålägg	38,33 %
Internränta	1,75 %
Internhyror	0,7 %
Avtal med index	Enligt nämnd

Prisökningar

Konsumentprisindex inklusive bolåneräntor har i snitt de senaste åren legat under 2 procent. Snittet i prognosen 2016-2019 ligger på drygt 2 procent. Då flera av kommunens verksamheter är bundna av avtal som är indexreglerade är 2 procent ett fortsatt rimligt avvägt antagande.

Interna kostnader KLK

I planeringsförutsättningarna har ingen hänsyn tagits till de justeringar som kommunledningskontoret behöver göra för förändringar av kostnader för operativa tjänster jämfört med 2016. Respektive nämnd kommer att kompenseras i budget för dessa justeringar via justering/korrigerings från kommunledningskontorets ram med motsvarande belopp.

Respektive nämnds justeringsbelopp meddelas i slutet av maj månad.

Löneöversyn 2017

Antaganden beträffande löneökningar i budget grundar sig normalt på löneökningar föregående år, lönerörelsen innevarande år samt SKL:s prognos för timlöner. Lönepolitiken blir allt viktigare inslag i budgetarbetet.

För Danderyds kommun kommer det krävas analyser och strategiska beslut inför framtida löneöversyner. Kommunledningskontoret inrättade under 2014 en lönestrategisk grupp bestående av representanter från ledningsgruppen samt adjungerande ekonomer och PA-konsulter. Gruppens målsättning är att genom löpande kartläggning av lönestrukturer och lönenivåer i kommunen och med hänsyn till rekryteringsbehov bättre kunna avgöra framtida lönenivåer.

Generellt lönepåslag

Under 2015 har nya lönekriterier tagits fram för att successivt kunna implementeras i samband med löneöversynerna 2016 och 2017. Lönekriterierna sätter kompetenskrav, marknadslöneläge och lönestruktur i fokus. Lönesättningen ska vara individuell och styra mot uppsatta mål. Direktivet för löneökningar 2017 är 2 procent på förvaltningsnivå. Det innebär att till exempel

att produktionskontoret ska lägga ett genomsnitt om 2 procent i löneöversynen. Lönepåslaget kan därför komma att se olika ut mellan resultatenheter och mellan yrkesgrupper.

Ramökningarna föreslås till 2 procent (1,98 % exklusive nämnd och administration som erhåller 1 %) för barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden som ersätter även privata utförare med peng- och check och köper verksamhet som är avtalsstyrd.

Övriga nämnder föreslås en ramökning om 1 procent, vilket innebär ett effektiviseringskrav i förhållande till de 2 procenten i lönedirektivet.

Lönestrategiska satsningar

Lönestrategiska gruppens arbete initierades under 2014 och resulterade i en satsning om cirka 1 mnkr på lärare i för- och grundskolan. Satsningarna har därefter uppgått till 9 mnkr 2015 och 6,3 mnkr 2016. Det är framför allt lärarkollektivet som satsningarna riktat sig till. Från 2016 har även socialsekreterare och specifikt svårrekryterade grupper inom de tekniska nämnderna tagit del av satsningarna. Lönestrategiska gruppens arbete är långsiktigt vilket innebär att en kontinuerlig bedömning görs av rekryteringsläge, lönenivåer hos olika yrkesgrupper dels internt i kommunen dels i förhållande till regionen. I gruppens uppdrag ligger även att utveckla kommunens förmåga som arbetsgivare att behålla och rekrytera personal. I planeringsförutsättningarna finns inget förslag till satsningar utan gruppen får i uppdrag att i samband med budget redovisa en behovsbild och konsekvenser av om denna inte blir tillgodosedd.

Personalomkostnadspålägget

Personalomkostnadspålägget, 38,33 procent, följer SKL:s nuvarande rekommendation för 2017.

Internränta

Internräntan följer den rekommendation som lämnats av SKL, vilken i sin tur baseras på förväntningar på den långa statsobligationsräntan. För 2017 föreslås en internränta om 1,75 procent, vilket är 0,75 procentenheter lägre än 2016.

Internhyror

Det finns ett uppdrag att se över och revidera dels internhyresmodellen dels internhyror för förskolor och skolor. Arbetet är påbörjat under ledning av kommunledningskontoret. Övriga inblandade är produktionskontoret och tekniska kontoret.

Kommunledningskontoret föreslår att i ett första steg i arbetet för att göra modellen konkurrensneutral är att de kommunala utförarna övergår, liksom de privata utförarna, till en årshyressättning som följer index (KPI). De privata utförarna har enligt avtal med fastighetsnämnden en årlig hyreshöjning som följer index, alltså medan de kommunala utförarna i den egna produktionen haft en årlig generell hyreshöjning med 1,5 procent. Då index

de senaste fem åren i stort sett varit noll har de kommunala utförarna varit förlorare i nuvarande internhyresmodell.

Kommunledningskontoret föreslår i ett första steg att samtliga hyror från och med 2017 bör följa index. Prognosen 2017 är en ökad KPI med 0,7 procent. Det bygger på utfallet av landets KPI 2015 samt förväntat utfall 2016. Respektive nämnd ska därför i planeringen av 2017 års budget räkna med en hyreshöjning som med nuvarande index ligger på 0,7 procent.

Nya redovisningsprinciper och viktiga lagändringar

Komponentavskrivning

Danderyds kommun har övergått till komponentavskrivning fullt ut 2016. Arbetet med implementering påbörjades under 2014 och fortgick under 2015.

Kommunens helägda bolag Djursholms AB kommer implementera kommunens principer och regelverk under 2016 för att införas i skarp drift 2017.

Kultur- och fritidsnämnden som ansvarar för en del av kommunens anläggningar kommer även omfattas av regelverket men först 2017 med ett införande under 2016.

Införande av komponentavskrivning innebär att underhållsarbete som idag belastar driftsbudget överförs till investering. Det gäller framför allt stora komponenter. Små komponenter bör definieras som reparation och därmed belastas driftsbudget. Målsättningen är att underhållsarbete ska bli betraktat som investering.

Parallellt med införandet kommer anskaffning göras av stödsystem för fastighetsregister innehållande underhåll och drift. En konsekvens av komponentavskrivning kan annars bli ökad administration. Idag hanterar tekniska kontoret planerat underhåll i en accessdatabas.

I budget för 2016 överfördes 10 mnkr från drift till investering för att möjliggöra hanteringen av det nya regelverket.

Lagändringar inom offentlig upphandling väntas till april 2016.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) förväntas få förändrade regler bl.a. en skyldighet att förkasta låga anbud, större möjlighet att välja de några av de enklare och förmånligare upphandlingsprocesserna, skärpt kontroll av att leverantörer iakttar tillämpliga miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter. Det blir dock troligtvis inte möjligt att kräva anslutning till kollektivavtal. Däremot förväntas det finnas krav på att ibland dela upp ett kontrakt i olika mindre delar till förmån för små och medelstora företag.

Ny lag för koncessioner (bygg- och tjänstekoncessioner). Inte lika detaljerad lag utan mer flexibel än övriga upphandlingsregler. Olika regler beroende på avtalets värde, tröskelvärdet cirka 45 miljoner kronor. Avtalstiden får uppgå till max 5 år och upphandlingarna ska annonseras genom ett s.k. koncess-

ionsmeddelande². Tilldelningar kommer att kunna överprövas, precis som i LOU.

Upphandling

En upphandling är ofta ett resurskrävande projekt både utifrån verksamhetens perspektiv men även för den centrala upphandlingsenheten. Upphandlingsenheten har ansvar för att kvalitetssäkra kommunens upphandlingsprocesser. Det är av stor vikt att upphandlingsenheten kommer in tidigt i processen, dvs. redan i behovsstadiet. I den av fullmäktige beslutade ansvars- och rollfördelningen framgår att "I verksamhetsplanen skall framgå vilka upphandlingar som planeras för verksamhetsåret". Nämnderna ska i förslag till budget för 2017 och plan 2018-2019 ange vilka större upphandlingar som planeras eller är tänkbara under perioden.

Volymantaganden

Redovisade budgetramar förutsätter följande volymer.

Tabell 7. Volymer

	Ram 2017	Budget 2016	Utfall 2015
Barnomsorg			
Förskola/familjedaghem 1-2 år	569	552	539
Förskola/familjedaghem 3-5 år	1 213	1 249	1 273
Fritidshem förskoleklass	484	471	462
Fritidshem år 1-3	1 430	1 463	1 493
Fritidshem år 4-6	553	548	694
Fritidshem, barn till föräldralediga	70	70	70
Skola			
Förskoleklass	484	471	476
Grundskola år 1-6	3 265	3 286	3 324
Grundskola år 7-9	1 559	1 470	1 401
Gymnasieskola	1 321	1 310	1 341
Äldreomsorg			
Hemtjänsttimmar	275 000	272 500	274 600
Vård- och omsorgsboende, platser	330	322	318
- Korttidsboenden	24	28	25
Summa boendeplatser inkl. korttidsboende	354	350	343
Funktionsnedsättning			
Gruppboende vuxna, helårsplatser	67	61	54
Daglig verksamhet, helårsplatser	90	96	88
LASS, antal personer	33	40	34
Socialpsykiatri			
Boende, antal vårdtygn	19	20	18

² Koncession = ersättningen för arbetet utgörs endast av rätten att utnyttja byggnadsverket/tjänsterna, eller dels en sådan rätt och dels betalning. Tilldelning av koncessioner ska innefatta att verksamhetsrisk överförs till koncessionshavaren.

Befolkningsutveckling

Kommunens befolkning beräknas öka under kommande år och kommer enligt senaste befolkningsprognosen att uppgå till 34 977 personer år 2019. Uppdelat per åldersgrupp är prognosen enligt följande tabell. Prognosen visar att kommunens befolkning beräknas öka med totalt 7,5 procent eller 2 732 personer mellan åren 2014 till 2019.

Åldrar	2014	2015	prognos 2016	prognos 2017	prognos 2018	prognos 2019	Förändring 2014-2019	%
0-6	2 793	2 694	2 688	2 647	2 794	2 897	104	3,7
7-15	4 599	4 699	4 812	4 835	4 898	4 922	323	7,0
16-24	3 655	3 662	3 723	3 747	4 047	4 163	508	13,9
25-44	6 734	6 739	6 902	6 852	7 360	7 635	901	13,4
45-64	8 002	8 089	8 212	8 351	8 596	8 755	753	9,4
65-74	3 364	3 317	3 295	3 209	3 159	3 075	-289	-8,6
75-w	3 098	3 135	3 191	3 274	3 397	3 529	431	13,9
Totalt	32 245	32 336	32 823	32 916	34 251	34 977	2 732	7,5

Som framgår av tabellen ovan beräknas en stor procentuell ökning ske i samtliga åldersgrupper mellan 7-64 år samt 75-w år. Under den kommande femårsperioden prognostiseras en kraftig ökning av antalet barn i grundskoleåldern. Samtidigt visar prognosen en nedåtgående trend inom barnomsorgsåldrarna innevarande budgetperiod.

Prognosen bygger på ett antagande om totalt 943 färdigställda bostäder i kommunen under prognosperioden. Antalet bostäder i flerbostadshus beräknas bli många gånger större än antalet nya småhus. Styckebyggen är fördelade på de områden där småhus är planerade enligt prognosen.

Utöver de siffror som presenteras beräknas ett antal bostäder i vård- och omsorgsboende för äldre att tillkomma under kommande budgetperiod.

Tabellen nedan redovisar antagandet per delområde, år och typ av bostad.

Typ	Delområde	2014	2015	2016	2017	2018- 2020	2021- 2023	Summa
Flerbostadshus	Danderyd	36	35	50	**170	110	0	401
	Djursholm	0	*20	20	0	0	0	40
	Enebyberg	0	0	0	80	0	0	80
	Stocksund	0	0	0	100	*230	0	330
	Totalt	36	55	70	350	340	0	851
Småhus	Danderyd	9	0	10	0	0	0	19
	Djursholm	4	4	0	0	0	0	8
	Enebyberg	0	0	0	0	0	0	0
	Stocksund	0	0	0	0	0	0	0
	Styckebyggen	5	10	10	10	15	15	65
Totalt	18	14	20	10	15	15	92	
Summa		54	69	90	360	355	15	943

* Inklusive studentbostäder, ** Inklusive särskilt boende för äldre

I det befintliga bostadsbeståndet antas en förtätning om 0,1 procent för de kommande två åren. Resten av prognosperioden antas ingen förtätning ske i det befintliga bostadsbeståndet.

Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag

Skatteintäkterna inklusive utjämning och statsbidrag förväntas sammantaget med 2016 år skatteuttag att öka med 3,6 procent 2017, 0,7 procent 2018 och 4,5 procent 2019.

Tabell 8. Skatter, utjämning och statsbidrag 2015 – 2019

(mnkr)	Bokslut 2015	Rev. Budget 2016	Prognos Budget 2017	Prognos Plan 2018	Prognos Plan 2019
Not		*	**	**	**
Befolkning 1/11 året före	32 379	32 469	32 823	32 916	34 251
Utdebitering	17,35	17,35	17,35	17,35	17,35
Preliminär kommunalskatt	2 019,1	2 144,8	2 252,6	2 358,1	2 445,6
Slutavräkning	-1,1	-2,7	0,0	0,0	0,0
Inkomstutjämning	-657,1	-755,7	-786,9	-842,4	-836,4
Kostnadsutjämning	194,0	204,4	201,9	182,6	179,7
LSS-utjämning	-30,4	-30,4	-30,8	-30,9	-32,2
Fastighetsavgift	50,0	51,5	51,5	51,5	51,5
Regleringsavgift/-bidrag	-1,3	-1,1	-10,0	-20,0	-30,2
Strukturbidrag	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Införandebidrag	0,0	21,1	11,8	3,1	0,0
Nettointäkter	1 576,0	1 631,9	1 690,2	1 701,9	1 778,0
Förändring %	2,3	3,5	3,6	0,7	4,5

* SKL: s prognos december 2015

**SKL: s prognos februari 2016

Arbetet med resultatstyrning i budgetarbetet

Övergripande styrning

Kommunen tillämpar en styrmodell med mål- och uppdragsstyrning. Modellen utgår från åtta övergripande mål som beslutas av kommunfullmäktige. De övergripande målen är följande:

- Danderyd skall vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i.
- Danderyd skall erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar.
- Danderydsborna skall erbjudas en bra och attraktiv service. En positiv utveckling av de kommunala kärnområdena skola, barn- och äldreomsorg skall sättas i fokus.
- God ekonomisk hushållning skall vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet.
- Kommunen skall ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter.
- Företag verksamma i kommunen skall erbjudas ett gott näringslivsklimat.
- Kommunen skall ha låg kommunalskatt.

- Danderyd skall ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

I bokslutet för 2015 framgår att kommunen uppnår samtliga övergripande mål utom ett. Sammanfattningsvis bedöms utgångsläget vad avser kommunens verksamheter inför 2017 som gott. God måloppfyllelse avseende nämndernas inriktningsmål samt goda resultat i externa jämförelser, med några undantag, visar på en i huvudsak stabil kvalitetsnivå i verksamheterna.

Nämndernas inriktningsmål och resultatmål

Nämnderna har uppdraget att utifrån de övergripande målen formulera och till kommunfullmäktige föreslå ett begränsat antal inriktningsmål för sina olika verksamhetsområden. Målen ska ange hur respektive verksamhet arbetar för att förverkliga de övergripande målen. Inriktningsmålen fastställs av fullmäktige.

Nämnderna ska vidare ta fram ett antal resultatmål som konkretiserar hur nämndens verksamheter bidrar till uppfyllelse av inriktningsmålen.

Av nämndernas budgetförslag ska framgå vilka resultatmål inklusive målnivåer som är kopplade till respektive inriktningsmål. I budgetförslaget ska nämnderna bedöma och kommentera måloppfyllelsen för inriktningsmålen avseende ambitioner för 2017 och 2018-2019. Av budgetförslaget ska även framgå vilka åtgärder som planeras för att förbättra måloppfyllelsen.

Respektive nämnd ansvarar för att budgeterade målnivåer bedöms vara möjliga att nå med de resurser som nämnden har till sitt förfogande. Socialnämnden och utbildningsnämnden ska i budgetförslaget redovisa på vilket sätt målnivåerna kommuniceras till berörda.

Tydligare mål

För att resultatstyrningen ska utgöra ett stöd i det dagliga arbetet och tydligt visa i vilken riktning vi vill utveckla kommunen, med en röd tråd från kommunens övergripande målstruktur ned till styrningen längst ute i verksamheten, behöver innehållet i målmodellen bli tydligare. Från de övergripande målen ska mer visionära utformning ska målformuleringarna vid varje steg av målnedbrytning från inriktningsmål till resultatmål och vidare ut i organisationen bli mer specifika/konkreta och mätbara. Målen ska vara kända och accepterade av de som på olika sätt berörs av dem, vilket förutsätter att de är realistiska utifrån den verklighet vi befinner oss i men också utifrån den utveckling vi vill verka för. För att tydliggöra den planerade utvecklingen är det viktigt att ambitionsnivåer tidssätts, så att det tydligt går att följa upp att vi är på rätt väg. De nyckeltal och bedömningsgrunder som ska ligga till grund för bedömning av målets uppfyllnad ska vara kända och dokumenterade redan när målet beslutas i samband med budget.

Under hösten 2016 kommer utvecklingsarbete avseende kommunens målmodell att äga rum. Förväntat resultat är en tydlig och förstälilig modell med

fokus på utveckling. Den nya modellen ska vara beslutad inför arbetet med budget 2018 (med plan 2019-2020). I budgetarbetet inför 2017 tillämpas nu gällande målmodell. Fokus i målarbetet inför 2017 är att se över innehållet i nämndens målstruktur: att mål, nyckeltal och aktiviteter är det de säger sig vara, det vill säga att aktiviteter till exempel inte benämns nyckeltal.

Den årliga översynen av att nämndens målformuleringar bidrar till de överliggande målnivåernas uppfyllnad är som alltid viktig. Det är i detta arbete värt att beakta mängden mål som nämnden arbetar med. En större mängd mål leder sällan till bättre resultat. Snarare tenderar färre antal mål att fokusera styrningen och därigenom medföra bättre resultat.

Omtag i arbetet med miljömålen

Ett nytt miljöprogram har utarbetats, baserat på de fem områdena: frisk luft, friskt vatten, biologisk mångfald, god bebyggd miljö samt giftfri miljö. Till miljöprogrammet finns en handlingsplan, vilken ska vara till stöd i den praktiska tillämpningen och arbetet med miljöprogrammet. Mål och uppdrag i handlingsplanen är fastställda och är styrande medan aktiviteter och nyckeltal är förslag som nämnderna kan utgå från vid implementering av miljöprogrammet i sin målstyrning. Miljöprogrammet har ännu inte fastställts av kommunfullmäktige. Innan miljöprogrammet togs upp för politisk hantering var det ute på remiss. Den grundstruktur enligt vilken miljöprogrammet med tillhörande handlingsplan är uppbyggd är väl bearbetad och kan utgöra grund för arbetet med miljömålet i målstyrningen trots att miljöprogrammet ännu inte är politiskt beslutat.

Inför verksamhetsåret 2017 byts de tidigare kommungemensamma inriktningsmålen inom miljö (Danderyd främjar en hållbar resursanvändning, Danderyd väljer miljömässigt goda varor och tjänster, Danderyd har en god utomhusmiljö, samt Danderyd har en god inomhusmiljö) ut mot de fem områdena frisk luft, friskt vatten, biologisk mångfald, god bebyggd miljö samt giftfri miljö. Det är inte obligatoriskt att ta fram resultatmål för samtliga fem områden. Arbeta med verkställande av miljöprogrammet är däremot obligatoriskt. Gå igenom handlingsplanen med fokus på kommunfullmäktiges fastställda mål och uppdrag och gör en bedömning om nämnden har miljöaspekter eller aktiviteter som är relevanta för kommunens arbete med att uppnå respektive beslutat mål och uppdrag. Är bedömningen att området inte är relevant för nämndens verksamhet är det acceptabelt att inte fastställa resultatmål för nämnden inom området. Bedömningen ska kunna motiveras, och omprövas årligen. Varje nämnd ska bedöma huruvida de gamla resultatmålen inom miljöområdet ska behållas, alternativt bytas ut/kompletteras av de förslag som återfinns i miljöprogrammets handlingsplan eller andra resultatmål/aktiviteter som nämnden bedömer lämpliga för att uppnå handlingsplanens fastställda mål och uppdrag. Kommunens miljösamordnare är behjälplig i detta arbete genom att exempelvis besöka arbetsmöten.

De fyra sedan tidigare obligatoriska inriktningsmålen kommer tas bort från planeringsåret 2017. Det är därför viktigt att resultatmål, nyckeltal och akti-

viteter som idag är kopplade till dessa inriktningsmål kopplas om till de fem områdena.

Mål och medel

Planeringsmodellen innebär att kommunstyrelsen fastställer en ram för respektive nämnds nettokostnader som en utgångspunkt för budgetprocessen. Ramutrymmet begränsas av finansiella restriktioner i form av exempelvis beslutade mål för kommunens ekonomi och skattesats. Nämnderna ska utifrån den aktuella ramen utarbeta en budget som innebär förslag till förändringar och prioriteringar för att uppnå fastställda inriktnings- och resultatmål. Vid konflikt mellan medel och mål ska nämnden i första hand söka prioritera inom anvisad ram.

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har i budgetdirektiven och senare i budgetbeslutet möjlighet att lämna konkreta utrednings- eller utvecklingsuppdrag till nämnderna.

Åsa Heribertson
kommundirektör

Cecilia von Sydow
ekonomichef

Direktiv för budgetarbetet

Driftbudgetramar och resultatplan

Kommunstyrelsen fastställer preliminära budgetramar i beslut om budgetdirektiv för nästkommande budget- och planperiod. Kommunstyrelsen har kompletterat budgetprocessen med att ge samtliga kontor i uppdrag att göra en bedömning av hur ramarna överensstämmer med den utveckling verksamheterna står inför under kommande planperiod 2017-2019.

Ramar 2017 ordförandeförslag

Drift (mnkr)	Budget KF 2017			
	(nov 2015) Inkl. uppräknig*	Kontorens förslag 2017	Ordförandens förslag	Avvikelse mot budget KF
Kommunstyrelsen	-103,2	-108,3	-104,3	-1,1
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,1	-3,1	-3,1	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,0	-8,0	-8,0	0,0
Byggnadsnämnden	-11,4	-11,5	-11,5	-0,1
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-94,4	-94,4	-94,4	0,0
Fastighetsnämnden	-4,0	-4,0	-4,0	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-90,2	-94,3	-91,2	-1,0
Utbildningsnämnden	-847,3	-859,1	-857,2	-9,9
Socialnämnden	-591,2	-595,2	-589,2	2,0
Summa	-1 753,9	-1 778,9	-1 763,9	-10,0
Avgår internränta	58,0	58,0	58,0	
Nämndernas nettokostnader	-1 695,9	-1 720,9	-1 705,9	
Pensioner, PO-diff m.m.	-42,6	-42,6	-42,6	
Realisationsvinster, exploatering	50,0	50,0	60,0	
- Mörby centrum	0,0	0,0	0,0	
Försäljning av anläggningstillgångar	5,0	5,0	5,0	
Verksamhetens nettokostnad	-1 683,4	-1 708,5	-1 683,5	
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 690,2	1 690,2	1 690,2	
<i>eventuell skattehöjning</i>	22,0	0,0	0,0	
Nytt utjämningsförslag	-16,0	0,0	0,0	
<i>Välfärdsmedel (asyl- och nyanlända)</i>	0,0	9,9	9,9	
Extern medelförvaltning	0,0	0,0	0,0	
Finansnetto	-13,7	-13,7	-13,7	
Årets resultat	-0,9	-22,1	2,9	

*För socialnämnden och utbildningsnämnden har den del av ramen som betalas ut till verksamheterna räknas upp med 2 procent för att kompensera för pris- och löneökningar, och med 1 procent för den del som avser nämnd och administration.

Av tabellen ovan framgår följande kolumner.

- Budget 2017 enligt beslut i kommunfullmäktige 2015-11-26 § 102 inklusive uppräknings 1 procent respektive 2 procent.
- Budget 2017 inklusive de förslag till förändringar som kontoren lämnat
- Nämndernas budgetramar för 2017 enligt förslag från kommunstyrelsens ordförande

Förändring av utjämningsystemet

Regeringen har föreslagit förändringar i systemet för kommunal skatteutjämnings. Förändringarna kommer att införas successivt under en fyraårsperiod med start år 2016. För Danderyds kommun innebär förslaget att utjämningskatten kommer att öka med totalt cirka 30 miljoner kronor, när förändringarna fått fullt genomslag 2019. Beloppet motsvarar en höjning av kommunalskatten med cirka 25 öre. Skattesatsen för år 2017 föreslås trots detta vara oförändrad. Det kan i sammanhanget noteras att Danderyds kommun redan idag betalar cirka 500 miljoner kronor netto i utjämningskatt, av en omslutning på cirka 2,0 miljarder kronor.

De förändringar som föreslås per nämnd är enligt följande

Inför 2017 års planeringsförutsättningar har kommunledningskontoret erhållit förslag till ramförändringar från förvaltningarna enligt följande:

Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret

Budgetram 2017 enligt kommunfullmäktiges beslut uppgår till 103,2 mnkr. Kommunledningskontoret föreslår en höjning av budgetramen med 5,1 mnkr till 108,3 mnkr. Utökningen avser förstärkning inom ekonomifunktionen, HR och kansli. Det finns även behov av ytterligare driftmedel för att genomföra pågående utvecklingsprojekt, bland annat finansiering av införande av e-tjänster och digitalt skrivbord.

Ordförandeförslag

Förslag till ram för kommunstyrelsen 2017 är 104,3 mnkr vilket innebär en ökning med 1,1 mnkr.

Kommunstyrelsens ram räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar.

Revisionen

Ordförandeförslag

Budgetramen för revisionen 2017 räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 1,0 mnkr.

Överförmyndarnämnden

Ordförandeförslag

Budgetramen för överförmyndarnämndens verksamhet 2017 räknas upp med 1 procent i kompensation för prisökningar. Ramen uppgår därmed till 3,1 mnkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Ordförandeförslag

Budgetramen för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2017 räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 8,0 mnkr.

Byggnadsnämnden

Kontorets förslag

Budgetram 2017 enligt kommunfullmäktiges beslut uppgår till 11,4 mnkr. Kontoret föreslår en höjning av budgetramen till med 0,1 mnkr till 11,5 mnkr. Utökningen avser utökning med en tjänst som kart- och mättingenjör. Tjänsten kommer delvis kunna finansieras med bygglovsintäkter fram till och med år 2018.

Ordförandeförslag

Förslag till ram för byggnadsnämnden 2017 är enligt kontorets förslag.

Budgetramen räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 11,5 mnkr.

Tekniska nämnden

Ordförandeförslag

Budgetramen för fastighetsnämnden 2017 räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 9 4,4 mnkr.

Fastighetsnämnden

Ordförandeförslag

Budgetramen för fastighetsnämnden 2017 räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 4,0 mnkr.

Kultur- och fritidsnämnden

Kontorets förslag

Budgetram 2017 enligt kommunfullmäktiges beslut uppgår till 90,2 mnkr. Kontoret föreslår en höjning av budgetramen till med 4,1 mnkr till 94,3 mnkr.

Kontorets förslag omfattar ett flertal poster vilka härrör till föreningsverksamheten såsom ökad belastning på driftsbudget med 240 tkr för överbyggnader ishallar, elkostnader för planvärme FC Djursholm 300 tkr samt bidrag till föreningar som tar eget ansvar för investeringar 700 tkr. Förslaget omfattar även kompensation för ökad hyreskostnad Fribergaskolans idrottshall 550 tkr och tillägg hyreskostnad 220 tkr för övertagande av aulan på Viktor

Rydbergs gymnasium. Båda posterna fanns med i reviderad driftsbudget 2016.

Kontoret begär medel om 455 tkr för upprustning och drift och 250 tkr för städning av de aulor som nämnden övertagit ansvaret för.

Utvecklingsmedel har begärts för bibliotek 660 tkr, framtida kultursatsningar 200 tkr samt 500 tkr för att anordna fristad för förföljda författare.

Kontoret begär 40 tkr i ersättning för utebliven avgiftshöjning inom kulturskolan samt kompensation för lärarlöner om 110 tkr inom densamma.

I dialog mellan kontoret och kommunledningskontoret har framkommit att cirka 1,5 mnkr bör överföras från driftsbudget till investeringsbudget. Beloppet utgörs av budgeterade underhållskostnader vilka enligt principer för komponentavskrivning ska aktiveras och redovisas som investering. Nämnden inför komponentavskrivning år 2017.

Ordförandeförslag

Förslag till ram för kultur- och fritidsnämnden 2017 är till del enligt kontorets förslag. Nämndens ram föreslås utökas med 1,2 mnkr kopplat till föreningar samt hyreskompensationer sammantaget 770 tkr. Nämnden föreslås även erhålla medel om 550 tkr för drift av de aulor vilka nämnden övertagit. Med hänsyn till att driftsbudget minskar med 1,5 mnkr beroende på övergången till komponentavskrivning föreslås ramen för kultur- och fritidsnämnden utökas med 1,0 mnkr.

Budgetramen räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 91,2 mnkr.

Utbildningsnämnden

Kontorets förslag

Budgetram 2017 enligt kommunfullmäktiges beslut uppgår till 847,3 mnkr. Kontoret föreslår en höjning av budgetramen till med 11,8 mnkr till 859,1 mnkr.

Kontorets förslag omfattar ett flertal poster. 5,7 mnkr hänför sig till beslut om reviderad driftsbudget 2016 och avser kompensation för flyktingmottagandet inom förskola, skola och gymnasium. Ytterligare en volymökning motsvarande 3,4 mnkr avser tilläggsbelopp för fler elever med behov av särskilt stöd. 1,2 mnkr avser utökning med 30 timmar för föräldradediga, 200 tkr aktivitetsansvar för åldrarna 16-24 år, 500 tkr avser redan befintliga paviljonger på Mörbyskolan samt hyreskompensation för nyttjande av idrottsanläggning 100 tkr. Kontoret har aviserat behov av ytterligare 1,5 tjänst motsvarande 1,1 mnkr. Kontoret redovisar även områden för vilka ramen kan sänkas med sammantaget 500 tkr. Det är att vårdnadsbidraget som upphör och att kostnaderna för tomställda lokaler beräknas minska.

Ordförandeförslag

Förslag till ram för utbildningsnämnden 2017 är till del enligt kontorets förslag. Nämndens ram föreslås utökas med 9,9 mnkr. I det ingår 5,7 mnkr avseende flyktingmottagande i förskola, skola och gymnasium, 2,5 mnkr till särskilt stöd i form av tilläggsbelopp, 1,2 mnkr avser utökning med 30 timmar för föräldralediga, 500 tkr för paviljonger i Mörbyskolan 300 tkr för 0,5 systemadministratörstjänst samt 100 tkr för nyttjande av idrottsanläggning.

Budgetramen räknas upp med 2 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 857,2 mnkr.

Socialnämnden

Kontorets förslag

Budgetram 2017 enligt kommunfullmäktiges beslut uppgår till 591,2 mnkr. Kontoret föreslår en höjning av budgetramen till med 4,0 mnkr till 595,2 mnkr.

Kontorets förslag omfattar ett flertal poster där samtliga är volymbaserade. Hemtjänsten, daglig verksamhet, assistansersättning samt boende socialpsykiatri innebär minskad ram om 4,0 mnkr. Ökade volymer förväntas däremot dels inom vård – och omsorgsboende med 3,4 mnkr och dels inom bostad med särskild service 4,5 mnkr.

Ordförandeförslag

Förslag till ram för socialnämnden 2017 är till del enligt kontorets förslag. För ökade volymer inom vård – och omsorgsboende och bostad med särskild service föreslås nämnden erhåll ytterligare 2 mnkr i utökad ram. Då volymerna sjunker med 4,0 mnkr innebär detta att nämndens ram föreslås minska till 589,2 mnkr.

Budgetramen räknas upp med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Ramen uppgår därmed till 589,2 mnkr.

Ordförandeförslag för investeringar 2017

Förslag till total investeringsram 2017 uppgår till 305,1 mnkr. I reviderad budget för 2016 uppgår investeringarna till 3015,0 mnkr inklusive ombudgeteringar från 2014. Nämndernas investeringsramar för 2017 är i detta skede att betrakta som preliminära.

Kommunstyrelsen föreslås besluta i enlighet med ordförandens förslag om preliminära investeringsramar enligt tabell 2. Investeringsramar 2017.

Preliminära investeringsramar 2017

(mnkr)	Budget KF 2017	Preliminära investeringsramar PLF 2017
Kommunstyrelsen	-3,2	-3,2
Produktionsstyrelsen	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,3	-0,25
Byggnadsnämnden	-1,2	-1,2
VA-verksamhet och Avfall	-13,5	-13,5
Teknisk nämnd, övrigt	-87,0	-87,0
Fastighetsnämnden	-183,2	-183,2
Kultur- och fritidsnämnden	-15,8	-15,8
Barn- och utbildningsnämnden	0,0	0,0
Socialnämnden	-1,0	-1,0
Summa	-305,1	-305,1

Resultatplan för 2018

Resultatplan för 2018 med utgång i 2017 års preliminära ramar

(mnkr)	PLF 2017	Plan 2018
Kommunstyrelsen	-104,3	-104,3
- Produktionsutskottet	0,0	0,0
Revision	-1,0	-1,0
Överförmyndarnämnden	-3,1	-3,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,0	-8,0
Byggnadsnämnden	-11,5	-11,5
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-94,4	-94,4
Fastighetsnämnden	-4,0	-4,0
Kultur- och fritidsnämnden	-91,2	-91,2
Utbildningsnämnden	-857,2	-857,2
Socialnämnden	-589,2	-589,2
Summa	-1 763,9	-1 763,9
Avgår internränta	58,0	58,0
Nämndernas nettokostnader	-1 705,9	-1 705,9
<i>Uppräkning med 1 % resp 2 % 2018</i>		-31,5
Pensioner, PO-diff m.m.	-42,6	-42,6
Realisationsvinster, exploatering	60,0	80,0
- Mörby Centrum	0,0	0,0
Försäljn. av anläggningstillgångar	5,0	5,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 683,5	-1 695,0
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 690,2	1 701,9
Nytt utjämningsförslag	0,0	0,0
<i>Välfärdsmedel (asyl- och nyanlända)</i>	9,9	9,9
Extern medelsförvaltning	0,0	0,0
Finansnetto	-13,7	-15,8
Årets resultat	2,9	1,1

Plan för budget 2018 innebär ett resultat om 1,1 mnkr. i resultatet ingår en uppräkning om 1 procent för alla nämnder utom utbildningsnämnden och socialnämnden, som i beräkningen uppräknats med 2 procent. Sammanlagt ett tillskott om 31,5 mnkr.

Exploateringsintäkterna beräknas uppgå till 80 mnkr för 2018.

I prognos från Sveriges kommuner och landsting, SKL, 26 februari 2016, uppgår skatteintäkter och utjämning till 1 701,9 mnkr. Det innebär en höjning med 12,3 mnkr jämfört med tidigare prognos (augusti 2015) som utgjorde underlag för budget 2016.

Regeringens preliminära fördelning av de 10 miljarder kronor till välfärden beräknas och fördelas på samma sätt som planeras under 2017. Det innebär för Danderyds del ett tillskott via generell fördelning om 9,9 mnkr årligen för 2017 och 2018.

Utbildningsnämnden fick i reviderad budget ett tillskott om 5,9 mnkr i tilläggsanslag, där 3,5 mnkr härleddes till volymer, 2,3 mnkr avser ökat anslag med koppling till flyktingverksamheten samt 0,1 mnkr i stärkt skolpeng. Denna förstärkning ligger kvar utbildningsnämndens ram även 2017 och 2018.

Uppdrag

Gemensamma uppdrag som gäller alla nämnder

Respektive nämnd ska i budgeten redovisa relevanta nyckeltal och kostnadsjämförelser med jämförbara kommuner.

Nämnderna ska i förslag till verksamhetsplan för 2017 och 2018 ange vilka större upphandlingar som planeras eller är tänkbara under perioden.

Nämnderna har uppdraget att utifrån de övergripande målen formulera och till kommunfullmäktige föreslå ett begränsat antal inriktningsmål för sina olika verksamhetsområden. Målen ska ange hur respektive verksamhet arbetar för att förverkliga de övergripande målen. Inriktningsmålen fastställs av fullmäktige. Nämnderna ska vidare ta fram ett antal resultatmål som konkretiserar hur nämndens verksamheter bidrar till uppfyllelse av inriktningsmålen.

Utifrån det nya miljöprogrammet ska varje nämnd bedöma huruvida de gamla resultatmålen inom miljöområdet ska behållas, alternativt bytas ut/kompletteras av de förslag som återfinns i miljöprogrammets handlingsplan eller andra resultatmål/aktiviteter som nämnden bedömer lämpliga för att uppnå handlingsplanens fastställda mål och uppdrag. De fyra sedan tidigare obligatoriska inriktningsmålen kommer tas bort från planeringsåret 2017. Det är därför viktigt att resultatmål, nyckeltal och aktiviteter som idag är kopplade till dessa inriktningsmål kopplas om till de fem områdena.

Olle Reichenberg
kommunstyrelsens ordförande